

Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije
POLAŽIŠTA

3. Prostorno razvojne i resursne značajke; 3.4. Komunalna infrastruktura

3.4.5. Groblja

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije od 323 naselja groblja ima 212 naselja ili 66% (od kojih neka imaju i dva ili više groblja). Groblja nemaju u pravilu manja naselja (0-100 i 101-200 stanovnika) i poneka veća prigradska naselja. Pokrivenost grobljima manju od 50% (23% do 46%) imaju Grad Čazma, te općine Nova Rača, Kapela, Štefanje, Velika Trnovitica i Veliko Trojstvo, a pokrivenost veću od 80% jedan grad i čak osam općina.

	GRAD OPĆINA	NASELJA				
		UKUPNO	IMA GROBLJE	%	IMA MRTVAČNICU	%
1	Bjelovar	31	19	61%	3	10%
2	Čazma	36	13	36%	1	3%
3	Daruvar	9	7	78%	1	11%
4	Garešnica	23	18	78%	1	4%
5	Grubišno Polje	24	22	92%	2	8%
	Ukupno	123	79	64%	8	7%
1	Berek	13	12	92%	2	15%
2	Dežanovac	12	9	75%	2	17%
3	Đulovac	29	24	83%	1	3%
4	Hercegovac	5	4	80%	1	20%
5	Ivanska	13	11	85%	1	8%
6	Kapela	26	6	23%	0	0%
7	Končanica	9	5	56%	3	33%
8	Nova Rača	13	6	46%	1	8%
9	Rovišće	12	12	100%	0	0%
10	Severin	2	2	100%	0	0%
11	Sirač	9	7	78%	1	11%
12	Šandrovac	7	5	71%	0	0%
13	Štefanje	9	6	67%	0	0%
14	Velika Pisanica	8	7	88%	0	0%
15	Velika Trnovitica	8	3	38%	0	0%
16	Veliki Grđevac	11	7	64%	1	9%
17	Veliko Trojstvo	11	4	36%	3	27%
18	Zrinski Topolovac	3	3	100%	0	0%
	Ukupno	200	133	67%	16	8%
	Sveukupno	323	212	66%	24	7%

Mrtvačnice imaju samo 24 u pravilu veća naselja, a Programima unapređenja stanja u prostoru gradova i općina predviđena je izgradnja mrtvačnica u slijedećih 15 naselja.

Hladnjače imaju samo mrtvačnice u Bjelovaru i Čazmi.

Uz nezadovoljavajući nivo uređenja groblja u cca 50% slučajeva, najveći problem je ipak čak četrdesetak naselja uz državne i važnije županijske ceste koja nemaju mrtvačnice, te pogrebne povorke često otežavaju i usporavaju odvijanje tranzitnog prometa.

Kao kulturno dobro zaštićeno je groblje u Gudovcu i židovsko groblje u Daruvaru, a kao kulturna dobra evedintirana su groblja u Bjelovaru i Daruvaru.

3.4.6. Zbrinjavanje otpada

Zakonom o zaštiti okoliša predviđen Program zaštite okoliša Bjelovarsko-bilogorske županije (i Izvješće o stanju okoliša), a koji bi trebao sadržavati i mjere postupanja s otpadom, do sada nije donešen.

Obzirom na pet gradova i osamnaest općina na području Županije koji bi trebali osigurati prihvatljivo postupanje s komunalnim otpadom, te njihove većinom ograničene financijske mogućnosti, Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije bila je predviđena izrada Studije načina postupanja sa otpadom na području Bjelovarsko-bilogorske županije (sa prijedlogom lokacija odlagališta komunalnog otpada, te posebnim osvrtom na racionalnost rješenja), a koja za sada nije niti naručena.

Zbog kritičnog stanja u postupanju s otpadom, Ured za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša izradio je "Pregled postupanja s otpadom na području Bjelovarsko-bilogorske županije".

3.4.6.1. Komunalni otpad

Sadašnji "sustav" postupanja s komunalnim otpadom proizašao je iz starog teritorijalno-političkog ustrojstva: pet "bivših" općina sa pet komunalnih poduzeća koja su organizirano prikupljala komunalni otpad sa šireg područja naselja u kojima su bila sjedišta općina i odlagala ga na (izuzev Garešnice) kontrolirana, ali neodgovarajuće uređena odlagališta. Ostala veća naselja su obično imala odlukom mjesne zajednice određena mjesta (najčešće nekontrolirana i neuređena) na koja su stanovnici pojedinačno odvozili otpad, a stanovnici ostalih naselja su se "snalazili" spaljivanjem i odlaganjem otpada na brojne manje divlje deponije.

Danas se na području Županije skupljanjem i odlaganjem komunalnog otpada bavi pet pravnih osoba:

- "Darkom" d.o.o. Daruvar
Za sada pokriva veći dio područja Grada Daruvara i manji dio područja Općine Sirač. Otpad se odlaže na kontrolirano, ali neodgovarajuće uređeno odlagalište.
- "Komunalac" d.o.o. Bjelovar
Za sada pokriva područje Grada Bjelovara, Općine Veliko Trojstvo i dijelove općina Kapela, Rovišće i Šandrovac, a u planu je pokrivanje i područja općina Nova Rača, Severin, Velika Pisanica i Zrinski Topolovac. Otpad se odlaže na novouređeno odlagalište "Doline" koje zadovoljava sve standarde.
- "Komunalac" s.p.o. Garešnica
Za sada pokriva dijelove područja Grada Garešnice, te općina Berek, Hercegovac i Velika Trnovitica. Otpad se odlaže na uređeno odlagalište koje zadovoljava sve standarde, osim zaštite od procjednih voda.
- "Komunalac" d.o.o. Grubišno Polje
Za sada pokriva dijelove područja Grada Grubišnog Polja i Općine Veliki Grđevac. Otpad se odlaže na kontrolirano, ali neodgovarajuće uređeno odlagalište.
- "Zavižan" d.o.o. Čazma
Za sada pokriva veći dio područja Grada Čazme. Otpad se odlaže na kontrolirano, ali neodgovarajuće uređeno odlagalište.

Organizirani odvoz riješen je u svih pet gradova (sa stvarno pokrivenih 91% naselja i 68% domaćinstava) i devet od osamnaest općina (sa stvarno pokrivenih 25% naselja i 19% domaćinstava). Ukupno je na području Županije organiziranim odvozom pokriveno 44% naselja i 49% domaćinstava.

Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije
POLAŽIŠTA

3. Prostorno razvojne i resursne značajke; 3.4. Komunalna infrastruktura

	GRAD OPĆINA	NASELJA			DOMAĆINSTAVA			ODLAGALIŠTE
		UKUPNO	ODVOZI	%	UKUPNO	ODVOZI	%	
1	Bjelovar	31	27	87	13492	10732	80	UREĐENO
2	Cazma	36	36	100	2571	870	34	KONTROLIRANO
3	Daruvar	9	4	44	5082	4000	79	KONTROLIRANO
4	Garešnica	23	20	87	4034	2100	52	UREĐENO
5	Grubišno Polje	24	4	17	3285	1589	48	KONTROLIRANO
	Ukupno	123	91	74	28464	19291	68	
1	Berek	13	3	23	738	200	27	UREĐENO
2	Dežanovac	12	0	0	1177	0	0	NEKONTROLIRANO
3	Đulovac	29	0	0	1711	0	0	NEKONTROLIRANO
4	Hercegovac	5	5	100	984	450	46	UREĐENO
5	Ivanska	13	0	0	1204	0	0	NEKONTROLIRANO
6	Kapela	26	8	31	1235	183	15	UREĐENO
7	Končanica	9	0	0	1029	0	0	NEKONTROLIRANO
8	Nova Rača	13	0	0	1372	0	0	KONTROLIRANO
9	Rovišće	12	5	42	1316	344	26	UREĐENO
10	Severin	2	0	0	374	0	0	NEKONTROLIRANO
11	Sirač	9	1	11	1251	600	48	KONTROLIRANO
12	Sandrovac	7	3	43	740	142	19	UREĐENO
13	Stefanje	9	0	0	814	0	0	NEKONTROLIRANO
14	Velika Pisanica	8	0	0	872	0	0	NEKONTROLIRANO
15	Velika Trnovitica	8	8	100	592	250	42	UREĐENO
16	Veliki Grđevac	11	6	55	1517	600	40	KONTROLIRANO
17	Veliko Trojstvo	11	11	100	1068	637	60	UREĐENO
18	Zrinski Topolovac	3	0	0	318	0	0	NEKONTROLIRANO
	Ukupno	200	50	25	18312	3406	19	
	Sveukupno	323	141	44	46776	22697	49	

Međutim, pri tome je važno istaknuti da se na uređena odlagališta odvozi otpad iz samo 28% naselja i 32% domaćinstava, na kontrolirana odlagališta iz 16% naselja i 15% domaćinstava, a na nekontrolirana odlagališta iz čak 56% naselja i 51% domaćinstava. Takvi pokazatelji dijelom su i posljedica činjenice da su čak tri od pet velikih odlagališta kontrolirana, ali neodgovarajuće uređena (što je možda bolje od hrvatskog prosjeka, međutim ipak daleko od poželjnog).

Za potpuno sagledavanje problematike važno je i da se u tih 49% domaćinstava obuhvaćenih organiziranim odvozom (kao i u većini tvrtki) komunalni otpad u pravilu ne razvrstava, tako da na odlagalištima završava i najveći dio otpada sa vrijednim svojstvima (što uz ostale nepovoljne efekte bitno skraćuje vijek trajanja odlagališta), te gotovo sav opasni otpad iz domaćinstava.

Kao poseban problem koji se već pojavio, a u bližoj budućnosti će se nametnuti kao jedan od prioriteta, je potreba odgovarajuće sanacije nekontroliranih odlagališta (cca 22 mala i 11 srednjih), te posebice napuštenih kontroliranih, ali neodgovarajuće vođenih odlagališta (za sada 2 srednja i 4 velika).

3.4.6.2. Tehnološki otpad (neopasni)

Prema podacima Katastra emisija u okoliš, na području Bjelovarsko-bilogorske županije u 1998. godini prijavljeno je cca 250.000 tona neopasnog tehnološkog otpada od čega:

- životinjski otpad (dijelovi tijela i uginule životinje) 1784,15 tona
prijavilo ga je 10 proizvođača, a zbrinjavaju ga predajom Agroproteinki
- životinjski otpad (fekalije) 8667,95 tona
koristi se kao gnojivo na ratarskim površinama
- muljevi od obrade otpadnih voda 391,13 tona
koriste se kao gnojivo i odlažu na odlagališta komunalnog otpada
- građevinski otpad 2252,75 tona
prijavila su ga samo 3 proizvođača, a zbrinjava se u pravilu nekoordiniranim

i nekontroliranim nasipanjem u razne depresije i kao podloga građevinama

- rudarska jalovina	122571,00 tona
odlaže se uz rudokope, ponekad na neodgovarajući način	
- ljevaonički otpad	4469,00 tona
prijavilo ga je 6 proizvođača, a zbrinjava se kao i građevinski, te odlaganjem na nekontrolirana odlagališta	
- gumeni otpad	55,41 tona
prijavilo ga je 20 proizvođača, te je manji dio iskorišten za protektiranje i utvrđivanje nasipa ribnjaka, a veći dio se nalazi u skladištima	
- papirnati otpad	102054,76 tona
sakupljaju ga 3 veća sakupljača i upućuju obrađivačima	
- metalni otpad i stari automobili	
sakupljaju ga 3 veća sakupljača i upućuju obrađivačima	
- tekstilni otpad	
veći dio neiskoristivog odlaže se na odlagališta komunalnog otpada	
- stakleni otpad	
sakupljaju ga 3 veća sakupljača i upućuju obrađivačima	

Bjelovarsko-bilogorska županija za sada nije pokrenula izradu cjelovite koncepcije zbrinjavanja neopasnog tehnološkog otpada.

3.4.6.3. Opasni otpad

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije u industriji i gospodarstvu nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.).

Međutim, opasni otpad u manjim količinama, prema podacima iz Katastra emisija u okoliš Bjelovarsko-bilogorske županije, proizvodi pedesetak tvrtki sa prijavljenih oko 1800 tona u 1998. godini.

Najveći dio (1650 tona) čini opasni otpad iz proizvodnje nafte INA-Naftaplina (većinom tekućih i polutekućih; sirove nafte, emulzija pomješanih sa zemljom i sl.) koji se skladišti i obrađuje na skladištu-odlagalištu pokraj Šandrovca, tako da se nakon taloženja tekući dio vraća u naftovodni sustav, a kruti se odlaže.

Od ostalog opasnog otpada po prijavljenim količinama značajniji su:

- sve vrste rabljenih ulja	cca 80 tona
- otpad boja, ljepila i otapala, te drugi otpad sa sadržajem teških metala	cca 20 tona
- olovne baterije	cca 10 tona

koji se prikupljaju na propisan način i zbrinjavaju izvan područja Županije putem skupljača otpada (tvrtke Patting, Uniclean, Chromos, Munja,...).

Međutim, znatne količine neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava se, zbog otežane kontrole i "štednje", te nepostojanja stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja malih količina, zbrinjava na nepropisan i za okoliš štetan način (spaljivanjem, odlaganjem na uređena, kontrolirana i nekontrolirana odlagališta komunalnog otpada).